

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

ONDERZOEK BIJ

Het Varias College, kaderberoepsgerichte afdeling

Plaats: Den Haag

BRIN-nummer: 20MJ-0

Onderzoeksnummer: 2863886

Onderzoek uitgevoerd op: 9 november 2009

Conceptrapport verzonden op: 7 december 2009

Rapport vastgesteld te Utrecht op 26 januari 2010

Reproductie van het rapport zonder toestemming van de inspectie of de school/instelling vindt niet plaats anders dan in zijn volledige vorm.

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 9 november 2009 een onderzoek uitgevoerd op de kaderberoepsgerichte afdeling van het Varias College om na te gaan of er sprake is van tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende. De inspectie heeft voor de kaderberoepsgerichte afdeling van het Varias College een risicoanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse kwam naar voren dat de opbrengsten onvoldoende zijn en dat er mogelijk risico's zijn in de kwaliteit van het onderwijsleerproces.

Op 14 juli 2009 heeft de inspectie de uitkomsten van deze risicoanalyse met het bevoegd gezag besproken. Naar aanleiding van dit gesprek is besloten een onderzoek uit te voeren om eventuele tekortkomingen vast te stellen. In dit onderzoek wordt tevens nagegaan of de school aan enkele wettelijke voorschriften voldoet.

Toezichthistorie

De school is in 2004 bezocht in het kader van een periodiek kwaliteitsonderzoek. De meeste kwaliteitsaspecten werden als voldoende beoordeeld, met uitzondering van toetsing en onderwijstijd. Bij de kwaliteitsaspecten die als voldoende zijn beoordeeld, werden op onderdelen tekorten geconstateerd, met name bij kwaliteitszorg en het onderwijsleerproces. In het jaar 2005 is de school opnieuw bezocht in het kader van een jaarlijks onderzoek. Er is toen alleen gekeken naar de kwaliteitszorg en de opbrengsten. Beide kwaliteitsaspecten zijn als voldoende beoordeeld. Op onderdelen zijn echter enkele kritische opmerkingen gemaakt. Zo concludeerde de inspectie dat de analyse en verantwoording van opbrengsten voor verbetering vatbaar waren. Verder is een dalende trend in de cijfers voor het eindexamen signaleerd. In het jaar 2006 is opnieuw een jaarlijks onderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek stonden de opbrengsten centraal. Uit het onderzoek bleek dat de negatieve trend in de gemiddelde eindexamencijfers zich verder had doorgezet. De gemiddelde eindexamencijfers van leerlingen in de beroepsgerichte leerwegen werden als onvoldoende beoordeeld.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die tijdens het schoolbezoek ter beschikking zijn gesteld, onder meer de jaarplannen van de kernteams en een overzicht van de geplande onderwijstijd voor het schooljaar 2009/2010.
- Schoolbezoek, waarbij lesobservaties zijn uitgevoerd.
- Bovendien heeft de inspectie over de kwaliteit van de indicatoren gesprekken gevoerd met de directie, zorgfunctionarissen en een afvaardiging van leraren en leerlingen.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie.

Tijdens het onderzoek zijn meerdere indicatoren beoordeeld van de volgende aspecten: opbrengsten, leerstofaanbod, onderwijstijd, schoolklimaat, didactisch handelen, afstemming, leerlingenbegeleiding en leerlingenzorg en kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2009. Dit document is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 zijn de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften weergegeven. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin tekortkomingen worden toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2. BEVINDINGEN Varias College, kaderberoepsgerichte leerweg

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is. De inspectie heeft daarnaast onderzocht of wordt voldaan aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Bij wet- en regelgeving is in de waardering tot uitdrukking gebracht of de school wel (ja) of niet (nee) voldoet aan de genoemde wettelijke vereisten.

Resultaten		1	2	3	4	5
1.1	* De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.			•		
1.2	* De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vmbo-k.			•		
1.3	* De leerlingen van de opleiding vmbo-k behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.		•			
1.4	* Bij de opleiding vmbo-k zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.		•			

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1	* De aangeboden leerinhouden in de onderbouw voldoen aan de wettelijke vereisten.			•	
2.2	* De aangeboden leerinhouden in de bovenbouw zijn dekkend voor de examenprogramma's.			•	
2.3	* De school met een substantieel percentage taalzwakke leerlingen heeft bij alle vakken een aanbod aan leerinhouden dat past bij de talige onderwijsbehoeften van deze leerlingen.			•	
2.4	De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.			•	
2.5	De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.			•	

Tijd		1	2	3	4
3.1	De uitval van geplande onderwijsactiviteiten blijft beperkt.			•	
3.2	Het ongeoorloofd verzuim van leerlingen is beperkt.			•	
3.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.1	De ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•	
4.2	De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.			•	
4.3	Het personeel voelt zich aantoonbaar veilig op school.			•	
4.4	* De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			•	
4.5	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			•	
4.6	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.			•	
4.7	* Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			•	
4.8	* De mentoren stimuleren het welbevinden en de motivatie van de leerlingen.			•	

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1	* De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2	* De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
5.3	* De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De aangeboden leerinhouden maken afstemming mogelijk op de onderwijsbehoeften van de individuele leerlingen.			•	
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

Zorg		1	2	3	4
7.1	* De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			•	

Begeleiding		1	2	3	4
8.1	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school tijdig de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			•	
8.2	* De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.3	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			•	
8.4	De school zoekt de structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden.			•	

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.		•		
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			•	
9.6	De school waarborgt de kwaliteit van het schoolexamen en van andere toetsinstrumenten.		•		
9.7	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		•		
9.8	De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.			•	

Wet- en regelgeving		1	2	3	4
N1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 24a en 24c).			•	
N2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 24 en 24c).			•	
N3	Door of namens het bestuur is het vastgestelde zorgplan van het samenwerkingsverband naar de inspectie gestuurd en dit zorgplan bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 10h).			•	
N4	Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en beide voldoen inhoudelijk aan de wettelijke vereisten (Eindexamenbesluit art. 31).			•	
N5	De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WVO art. 10, lid 2; 10b, lid 2; 10d, lid 2; 10f, lid 3a; 11c, lid 1b; 12, lid 5).			•	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De onderwijskwaliteit van de kaderberoepsgerichte afdeling is als zwak beoordeeld. Dit oordeel is met name gebaseerd op de opbrengsten van de school. De dalende trend van de opbrengsten die in eerdere inspectierapporten reeds was beschreven, heeft zich verder doorgezet. De problematiek concentreert zich op de lage eindexamencijfers en de grote verschillen tussen de gemiddelde cijfers voor het eindexamen en de schoolexamencijfers. Daarnaast is de laatste jaren sprake van een relatief groot aantal leerlingen dat zonder diploma de school verlaat.

Naast de opbrengsten zijn in het inspectie-onderzoek ook andere kwaliteitsaspecten onderzocht. Ten aanzien van twee kwaliteitsaspecten heeft de inspectie enkele tekorten geconstateerd. Het betreft de kwaliteitszorg en afstemming. Deze tekortkomingen worden verderop nader toegelicht. De overige onderzochte kwaliteitsaspecten zijn op alle onderdelen als voldoende beoordeeld.

Ten aanzien van de lessen geldt hierbij wel een nuancerende opmerking. Meerdere indicatoren, onder meer 'taakgericht werken' en 'actieve betrokkenheid van leerlingen', zijn

net aan voldoende. Opmerkelijk is het grote verschil in de kwaliteit van de lessen van individuele leraren. Deze bevindingen sporen met de ervaringen van de schoolleiding en de resultaten van bevragingen onder leerlingen. Er is een professionaliseringstraject ingezet waarbij de vrijblijvendheid wat betreft deelname aan professionaliseringsactiviteiten in vergelijking met het verleden sterk is gereduceerd.

De school voldoet aan de onderzochte wettelijke voorschriften.

Toelichting

Opbrengsten

Over drie jaar gezien zijn de opbrengsten in de kaderberoepsgerichte leerweg onvoldoende. Het probleem betreft met name de examens. In de eerste plaats zijn de gemiddelde eindexamencijfers laag. Bovendien is er sprake van een dalende trend. De lage resultaten betreffen met name de algemeen vormende vakken. Voor enkele beroepsgerichte vakken presteren de leerlingen bij het centraal examen juist ruim boven het landelijk gemiddelde (Handel en Administratie en Verzorging).

De verschillen tussen de cijfers voor het schoolexamen en het centraal examen zijn te groot. De inspectie hanteert een norm van 0.5. Bij de kaderberoepsgerichte leerweg is sprake van een discrepantie van 0.8 waarbij de cijfers voor het schoolexamen over het algemeen hoger zijn dan de cijfers voor het centraal examen. De te grote verschillen tussen de cijfers voor het schoolexamen en het centraal examen doen zich voor bij vrijwel alle vakken (in mindere mate bij de beroepsgerichte vakken).

Het rendement in de onderbouw en de bovenbouw is voldoende. Er zijn echter wel signalen dat ook het rendement aandacht behoeft:

- Op de laatste twee opbrengstenkaarten is er een trend waarneembaar waarbij het aantal vierdejaarsleerlingen dat zonder diploma uitstroomt, fors hoger is dan het landelijk gemiddelde.
- Het aantal voortijdig schoolverlaters over het schooljaar 2007/2008 is hoger dan het landelijk gemiddelde.
- Verder valt op dat de leerlingen in de kaderberoepsgerichte leerweg in vergelijking met andere scholen relatief lage adviezen van de basisscholen hebben gekregen.

De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen (indicator 9.2.)

- De inspectie beoordeelt de mate waarin de school de opbrengsten bewaakt en evalueert als onvoldoende. Het onderwerp opbrengsten komt marginaal aan de orde in beleidstukken zoals het schoolplan en de jaarplannen van de diverse teams. Uit gesprekken met schoolleiding en leraren bleek dat het onderwerp opbrengsten inmiddels wel onderwerp van gesprek is in managementvergaderingen en in sectieverband. Er is echter nog geen sprake van concrete afspraken die in dit kader op managementniveau en sectieniveau zijn gemaakt. Het beleid gericht op verbetering van de opbrengsten is nog onvoldoende planmatig vorm gegeven. Op dit moment verkeert de school in de fase van analyse naar mogelijke oorzaken. Het is van belang dat ook de gewenste reikwijdte van het 'kansen geven' (onder meer 'kaderkansenklas en 'kaderkopklas') hierin wordt meegenomen zodat sprake is van een integrale en samenhangende aanpak gericht op verbetering van de opbrengsten.

De school waarborgt de kwaliteit van het schoolexamen en van andere toetsinstrumenten (indicator 9.6.)

De school borgt in onvoldoende mate de kwaliteit van het schoolexamen en andere toetsinstrumenten. De grote verschillen tussen de cijfers voor het centraal examen en het schoolexamen zijn daarbij een belangrijke contra-indicatie. Op grond van gesprekken met schoolleiding en leraren constateert de inspectie dat er in procedurele zin onvoldoende schoolbrede afspraken zijn gemaakt over de totstandkoming van de toetsen, de normering en de wijze waarop leraren bij toetsen omgaan met taalachterstanden van leerlingen (onder meer de mate waarin taal wordt vereenvoudigd). Ook is niet duidelijk in hoeverre de schoolleiding hierin een verantwoordelijkheid heeft c.q. neemt.

De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit (indicator 9.7.)

De inspectie stelt vast dat de school zich aan belanghebbenden (onder meer ouders en eventuele andere relevante 'stakeholders') onvoldoende verantwoordt over de gerealiseerde onderwijskwaliteit. In de communicatiemiddelen naar ouders (onder meer schoolgids) wordt bijvoorbeeld geen melding gemaakt van de onvoldoende opbrengsten en de wijze waarop de school opereert om hierin verandering aan te brengen. Ook over de resultaten van bevestigingen en de wijze waarop de school hiermee omgaat alsmede de gerealiseerde onderwijstijd, wordt weinig naar externen gecommuniceerd.

De leraren stemmen de instructie en de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen (indicatoren 6.2. en 6.3.).

De inspectie constateert dat in de reguliere lessen te weinig rekening wordt gehouden met verschillen tussen leerlingen. De inspectie hanteert hierbij de norm dat bij driekwart van de geobserveerde lessen zichtbaar moet zijn dat leraren rekening houden met verschillen tussen leerlingen danwel dat dit blijkt uit gesprekken met leerlingen en leraren over de activiteiten vóór of na het geobserveerde lesdeel. De inspectie stelt met nadruk dat goede praktijken op dit punt zijn waargenomen (beredeneerde samenstelling van groepjes waarbij rekening is gehouden met de werkhouding van leerlingen, individuele uitleg tijdens zelfstandig werken, uitleg aan groepjes leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften) maar over de hele linie is dit te weinig.

Zeker met het oog op het feit dat het aandeel kaderleerlingen met leerwegondersteuning toeneemt, is het van belang dat de school zich op dit punt verbetert. Ook de beoogde flexibilisering van de instroom van leerlingen vanuit de Hoofstcade (eerste opvang anderstaligen) maakt het des te noodzakelijker dat in de reguliere lessen rekening wordt gehouden met individuele verschillen tussen leerlingen. Daarbij kan een gerichte aanpak van leerlingen met achterstanden danwel een voorsprong ook een bijdrage leveren aan het op korte termijn verbeteren van de opbrengsten van de school, in het bijzonder van de leerlingen die dit schooljaar eindexamen doen. De differentiatie buiten de reguliere lessen is wel voldoende (bijlessen, remedial teaching).

3. TOEZICHTARRANGEMENT

Belangrijke tekortkomingen in de onderwijskwaliteit

De kwaliteit van het onderwijs vertoont belangrijke tekortkomingen en is als zwak beoordeeld. Om deze reden kent de Inspectie van het Onderwijs aan de kaderberoepsgerichte afdeling van het Varias College een aangepast arrangement toe. De kaderberoepsgerichte afdeling van het Varias College valt onder intensief toezicht. Met het bevoegd gezag is afgesproken dat de onderwijskwaliteit in december 2011 weer van voldoende niveau is. In december 2011 voert de inspectie een onderzoek uit naar de kwaliteitsverbetering. De inspectie voert in het vierde kwartaal van 2010 een tussentijds onderzoek uit om na te gaan of een deel van de tekortkomingen is opgeheven. Dan zal naast een gesprek met de schoolleiding ook een gesprek met het personeel worden gehouden en zullen lessen worden bezocht.

Het bevoegd gezag dient binnen zes werkweken gerekend vanaf de vaststelling van het rapport een plan van aanpak aan de inspectie te sturen.

De inspectie beziet of het plan van aanpak voldoet aan de volgende kenmerken:

- de voorgenomen activiteiten sluiten aan bij de geconstateerde kwaliteitsproblemen;
- de activiteiten zijn voldoende concreet beschreven en gepland zodat de inspectie er in het vervolg van het toezicht op kan aansluiten;
- het is aannemelijk dat het plan van aanpak leidt tot een verbetering van de geconstateerde kwaliteitsproblemen.

In aansluiting op het plan van aanpak maakt de inspectie nadere afspraken met het bevoegd gezag over te bereiken tussenresultaten. Deze afspraken legt de inspectie vast in een toezichtplan.